

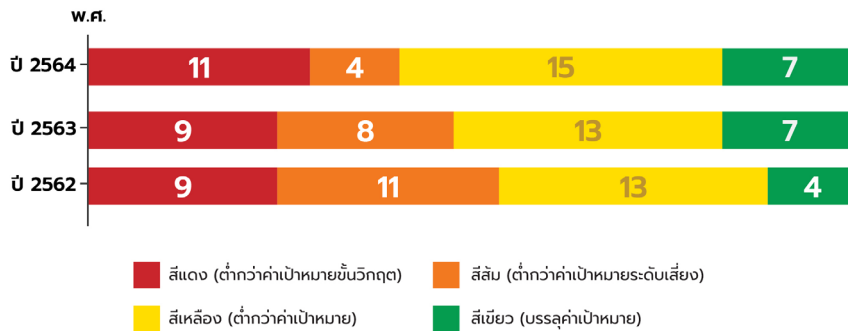
ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป



ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

สถานะบรรลุป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
ระดับเป้าหมายประเด็น เปรียบเทียบระหว่างปี 2562-2564

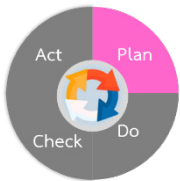


สถานะการบรรลุป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พบว่า ในภาพรวมปี 2564 มีเป้าหมายที่มีสถานะการบรรลุป้าหมาย (สีแดงสถานะ สีเขียว) เท่ากับปี 2563 จำนวน 7 เป้าหมาย ประกอบด้วย เป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็น (7) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล เป้าหมายความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศดีขึ้น แผนแม่บทฯ ประเด็น (9) เขตเศรษฐกิจพิเศษ เป้าหมายการลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดได้รับการยกระดับ แผนแม่บทฯ ประเด็น (13) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี เป้าหมายคนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้นและมีความเป็นอยู่ดีเพิ่มขึ้น แผนแม่บทฯ ประเด็น (14) ศักยภาพการกีฬา เป้าหมาย คนไทยมีสุขภาพดีขึ้น มีน้ำใจนักกีฬา และมีวินัย เคารพกฎกติกามากขึ้นด้วยกีฬาแผนแม่บทฯ ประเด็น (15) พลังทางสังคม เป้าหมายทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น แผนแม่บทฯ ประเด็น (18) การเติบโตอย่างยั่งยืน เป้าหมายสภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน และแผนแม่บทฯ ประเด็น (20) เป้าหมายภาครัฐมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพด้วยการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ ทั้งนี้ ในปี 2564 มี 4 เป้าประเด็นของแผนแม่บทฯ ที่มีสถานะการดำเนินการในทิศทางที่ดีขึ้น ได้แก่ ประเด็น (5) การท่องเที่ยว เป้าหมายรายได้จากการท่องเที่ยวในเมืองรองเพิ่มขึ้น ประเด็น (17) ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม เป้าหมายคนไทยทุกคนได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น ประเด็น (19) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบเป้าหมายความมั่นคงด้านน้ำของประเทศเพิ่มขึ้น และประเด็น (23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม เป้าหมายมูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม เป้าประเด็นที่มีสถานะการบรรลุป้าหมายในระดับวิกฤต (สีแดงสถานะ สีแดง) ในปี 2564 มีจำนวนเพิ่มขึ้นกว่าปี 2563 และ ปี 2562 ซึ่งเป็นประเด็นที่ยังคงมีสีแดงสถานะดังเดิม ได้แก่ แผนแม่บทฯ ประเด็น (1) ความมั่นคง แผนแม่บทฯ ประเด็น (3) การเกษตร แผนแม่บทฯ ประเด็น (4) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต แผนแม่บทฯ ประเด็น (5) การท่องเที่ยว แผนแม่บทฯ ประเด็น (6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่ แผนแม่บทฯ ประเด็น (12) การพัฒนาการเรียนรู้ แผนแม่บทฯ ประเด็น (21) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ และแผนแม่บทฯ ประเด็น (23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม และเป็นประเด็นที่มีการปรับลดสีแดงสถานะมาเป็นสีแดง ได้แก่ แผนแม่บทฯ ประเด็น (4) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต เป้าหมาย ผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเพิ่มขึ้น และแผนแม่บทฯ ประเด็น (19) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ เป้าหมายผลิตภาพของน้ำทั้งระบบเพิ่มขึ้น ในการใช้น้ำอย่างประหยัดและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าที่ผ่านมาถึงแม้สำนักงานฯ ร่วมกับหน่วยงาน

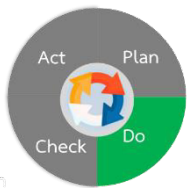
ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

ของรัฐได้มีความพยายามขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติตามหลักการ PDCA ในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ แต่ยังคงมีประเด็นท้าทาย ปัญหาและอุปสรรค หลายประการที่สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดของการมองเป้าหมายร่วมกันของหน่วยงานในการถ่ายทอด เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้ง การขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ เช่น การวิเคราะห์แผนระดับที่ 3 ในส่วนของแผนปฏิบัติการด้าน... การจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีงบประมาณ 2565 และประจำปีงบประมาณ 2566 เป็นต้น ส่งผลให้ยังคงมีความเสี่ยง ในการบรรลุผลสัมฤทธิ์และผลลัพธ์เป้าหมายการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ ตามที่กำหนด โดยสามารถสรุปประเด็นท้าทายที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้

ประเด็นท้าทายตามหลักการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)



Plan — แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งเป็นแผนระดับที่ 2 ที่มีการถ่ายระดับ เป้าหมายการพัฒนาจากยุทธศาสตร์ชาติโดยตรง หลายประเด็นแผนแม่บทอาจยังมี เป้าหมายแผนแม่บทย่อยที่ไม่สามารถสะท้อนการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บท ระดับประเด็นได้อย่างเป็นรูปธรรมตามหลักความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship : XYZ) รวมทั้งหลายเป้าหมายระดับประเด็นและเป้าหมาย แผนแม่บทย่อยอาจไม่มีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ส่งผลให้จำเป็นต้องใช้ ตัวชี้วัดเทียบเคียงทดแทน ซึ่งอาจไม่สามารถสะท้อนเป้าหมายได้อย่างครอบคลุม และเป็นรูปธรรม



Do — การแปลงไปสู่การปฏิบัติ เช่น การจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุ เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีงบประมาณ 2565 - 2566 การจัดทำแผน ระดับที่ 3 เป็นต้น พบปัญหาอุปสรรคที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้

1. โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

ที่ผ่านมา สำนักงานฯ ได้ดำเนินการประสานหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อน แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้ง 3 ระดับ ประกอบด้วย หน่วยงาน เจ้าภาพขับเคลื่อนประเด็นแผนแม่บทฯ (จ.1) หน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อน เป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บทฯ (จ.2) และหน่วยงานเจ้าภาพเป้าหมาย ระดับแผนย่อย (จ.3) รวมทั้งทุกหน่วยงานของรัฐในระดับกรมหรือเทียบเท่า ในฐานะหน่วยปฏิบัติซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการขับเคลื่อนการดำเนินการ ตามยุทธศาสตร์ชาติให้บรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งมี ประเด็นท้าทายสรุปได้ตาม 4 แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุ เป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ดังนี้

ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

1.1 แนวทางที่ 1 การมองเป้าหมายร่วมกัน ยังพบประเด็นท้าทายที่สำคัญประกอบด้วย ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพทั้ง 3 ระดับ **อาจยังไม่ได้มีการดำเนินการวิเคราะห์ความครบถ้วนของหน่วยงานร่วมขับเคลื่อน** การดำเนินการตามปัจจัยภายใต้ห่วงโซ่คุณค่าของเป้าหมายแผนแม่บทย่อยในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพทั้ง 3 ระดับ **ขณะที่ในฐานะหน่วยงานร่วมขับเคลื่อนเป้าหมายแผนแม่บทฯ** อาจยังขาดความเข้าใจในทิศทางการขับเคลื่อนประเทศและบทบาทภารกิจหน้าที่ของหน่วยงานในการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนเป้าหมายแผนแม่บทฯ ให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด นอกจากนี้ **อาจยังไม่ได้มีการดำเนินการประสานบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานทั้งหมด** ภายใต้เป้าหมายแผนแม่บทย่อยได้อย่างบูรณาการส่งผลให้**ขาดความครอบคลุมของหน่วยงานต่อปัจจัยภายใต้ห่วงโซ่คุณค่าของ**เป้าหมายแผนแม่บทย่อย รวมทั้งการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ **ยังดำเนินการเพื่อตอบโต้ภารกิจของหน่วยงานเป็นหลักโดยไม่ได้คำนึงถึง**การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนประเทศที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

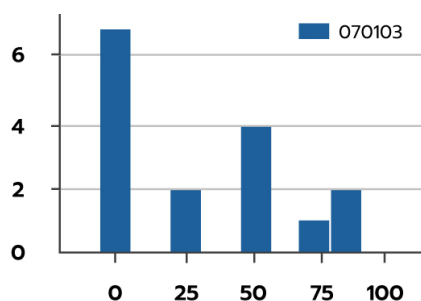
1.2 แนวทางที่ 2 การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าที่ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยและจัดทำข้อเสนอ โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติยังพบประเด็นท้าทายที่สำคัญในส่วนของ **(1) การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ** หน่วยงานอาจยังพิจารณาเลือกปัจจัยภายใต้องค์ประกอบของห่วงโซ่คุณค่าในการจัดทำโครงการ/การดำเนินงานได้ไม่ครบถ้วนและครอบคลุม ส่งผลให้บางองค์ประกอบและบางปัจจัยไม่มีโครงการมารองรับ ทำให้เกิดช่องว่างในการขับเคลื่อนการดำเนินการต่อการบรรลุเป้าหมาย **จำนวน 5 เป้าหมาย** ได้แก่ เป้าหมายแผนแม่บทย่อย 040401 ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการซ่อมบำรุงอากาศยานในภูมิภาคโดยเฉพาะอากาศยานรุ่นใหม่ เป้าหมายแผนแม่บทย่อย 040502 การส่งออกของอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศเพิ่มขึ้น เป้าหมายแผนแม่บทย่อย 050302 อันดับด้านรายได้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย เป้าหมายแผนแม่บทย่อย 090202 อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ และเป้าหมายแผนแม่บทย่อย 100201 ภาคธุรกิจมีบทบาทสำคัญในการลงทุนเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น **(2) การจัดทำข้อเสนอโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ** บางหน่วยงานมีการจัดทำข้อเสนอโครงการไม่สอดคล้องกับ**หลักความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล XYZ (Causal Relationship)** และข้อเสนอโครงการของหน่วยงานมีรายละเอียดตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย/การส่งผลต่อการบรรลุค่าเป้าหมายยังไม่ชัดเจน รวมทั้งข้อเสนอ

ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

โครงการของหน่วยงานมีรายละเอียดโครงการที่มีลักษณะคล้ายกัน การจัดทำโครงการร่วมกันขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ไม่สะท้อนถึงการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทฯ อาทิ ข้อมูลตัวเลขสถิติ และงานวิจัย นอกจากนี้ หลายหน่วยงานที่มีภารกิจหลักและสนับสนุนตามหลักการการจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทฯ ไม่มีการดำเนินการจัดทำโครงการ หรือมีการจัดส่งข้อเสนอโครงการแต่ไม่ผ่านกระบวนการในการจัดลำดับความสำคัญ ซึ่งตามหลักการการจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ หน่วยงานที่มีภารกิจหลักจำเป็นต้องมีการจัดทำโครงการรองรับเพื่อส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทฯ ในขณะเดียวกัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุน จะต้องพิจารณาความเหมาะสมในการจัดทำโครงการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทฯ

- 1.3 แนวทางที่ 3 การจัดลำดับความสำคัญของข้อเสนอโครงการ ยังพบประเด็นท้าทายที่สำคัญ คือ การให้คะแนนโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติของผู้มีสิทธิ์ประเมินคะแนน ในหลายเป้าหมายอาจไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สะท้อนได้จากความสัมพันธ์ของคะแนนที่ผ่านการวิเคราะห์ทางกระบวนการทางสถิติในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการฯ ซึ่งอาจเกิดจากข้อจำกัดในความเข้าใจในรายละเอียดของโครงการ และหลักการการให้คะแนนของผู้มีสิทธิ์ประเมิน รวมทั้งห่วงโซ่คุณค่าฯ และหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (XYZ) ในการถ่ายทอดแผนและโครงการฯ

ตัวอย่างเป้าหมายที่หน่วยงานไม่เห็นพ้องการให้คะแนนโครงการฯ
เป้าหมายแม่บทย่อย : 070103 การขนส่งสินค้าทางรางเพิ่มขึ้น

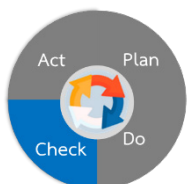


ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

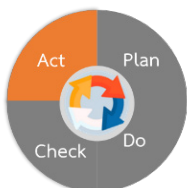
1.4 แนวทางที่ 4 การจัดทำแผนปฏิบัติการ ยังคงพบประเด็นท้าทายที่สำคัญคือ หน่วยงานของรัฐไม่มีการนำเข้าแผนฯ ในระบบ eMENSCR ซึ่งจากการตรวจสอบข้อมูลผ่านทางระบบ eMENSCR พบว่าหน่วยงานของรัฐได้มีการนำเข้าแผนปฏิบัติการจำนวน 550 แผน โดยจำแนกเป็นแผนปฏิบัติการราย 5 ปี จำนวน 75 แผน และแผนปฏิบัติการรายปี จำนวน 475 แผน (ข้อมูล ณ ตุลาคม 2564)

2. การจัดทำแผนระดับที่ 3 ในส่วนของแผนปฏิบัติการด้าน...

จากข้อมูลการพิจารณาการกลั่นกรองแผนของสำนักงานฯ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีที่ผ่านมา พบว่า (1) แผนปฏิบัติการด้าน... ไม่มีการปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับแผนระดับที่ 1 และ/หรือแผนระดับที่ 2 (2) แผนปฏิบัติการด้าน... ในส่วนของกรอบระยะเวลาการดำเนินการจัดทำแผนฯ ไม่เป็นไปตามห้วงเวลาของแผนแม่บทที่กำหนดไว้ (2565 2570 2575 2580) (3) แผนปฏิบัติการด้าน... อาจมีความซ้ำซ้อน (เนื่องจากมีหลายแผนจากหลายหน่วยงานในประเด็นเดียวกัน) และ (4) แผนปฏิบัติการด้าน... หลายแผนฯ หน่วยงานจัดทำขึ้น โดยไม่มีความจำเป็น และไม่มีความหมายรองรับให้จัดทำแผนฯ



Check — ถึงแม้คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2564 มีมติเพื่อย้ำความสำคัญของการประยุกต์ใช้หลักการ PDCA ในการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ อย่างไรก็ตาม ภาครัฐที่เกี่ยวข้องยังคงใช้เครื่องมือและข้อมูลประกอบการดำเนินการที่หลากหลายส่งผลให้การติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐตามยุทธศาสตร์ชาติ ขาดการบูรณาการการดำเนินงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างเป็นระบบ รวมทั้งอาจยังขาดการนำข้อมูลจากระบบ eMENSCR และข้อมูลในรูปแบบไฟล์ JSON ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานได้อย่างเต็มศักยภาพ

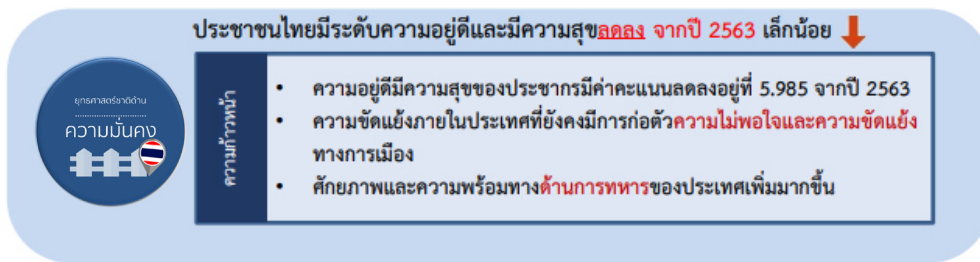


ACT — กลไกและภาคส่วนต่าง ๆ ที่ผ่านมามีการนำข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ระบบ eMENSCR ข้อมูลในรูปแบบไฟล์ JSON ข้อมูลจากระบบ Open-D ข้อมูลห่วงโซ่คุณค่าประเทศไทย (Final Value Chain Thailand : FVCT) ไปใช้ประกอบการประมวลผลและวิเคราะห์เชิงลึก เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนากระบวนการจัดทำแผนระดับที่ 3 โครงการ และการดำเนินงานเพื่อปิดช่องว่างการพัฒนาให้สอดคล้องกับสถานการณ์บรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

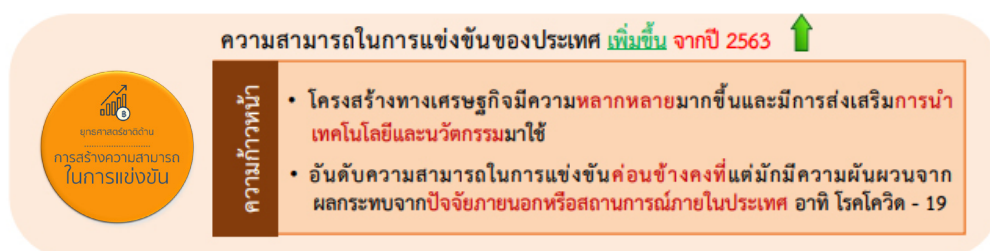
ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

ประเด็นท้าทายตามเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้ง 23 ประเด็น

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานจากการประเมินเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 23 ประเด็น พบประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ สรุปได้ดังนี้



1. **ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย** มีประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้เศรษฐกิจชะลอตัว ประชาชนประสบปัญหาภาวะว่างงานเพิ่มขึ้นรายได้ลดลง อีกทั้ง ผลกระทบทางสังคมที่อาจเกิดขึ้นจากมาตรการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 อาทิ มาตรการล็อกดาวน์ ที่ส่งผลกระทบกับประชากรหลายกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง ได้แก่ ครอบครัวยากจน คนเร่ร่อน มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคมที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่ซึ่งอาจนำมาสู่ปัญหาไม่พึงประสงค์ในสังคม อาทิ ปัญหาความเครียด ปัญหาด้านสุขภาพจิต **ความพร้อมของบุคลากรที่มีทักษะความเชี่ยวชาญในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสมรรถภาพในการรับมือภัยความมั่นคงที่มีความซับซ้อน** ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถของประเทศในการป้องกันภัยในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ



2. **ขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้** มีประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การท่องเที่ยวในอนาคตอาจเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีใหม่ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจที่มีแนวโน้มเป็นการดำเนินการผ่านสื่อออนไลน์มากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อรายได้ของประเทศในภาพรวม **เศรษฐกิจชะลอตัวอันเกิดจากความไม่แน่นอนของสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19** เนื่องจากประชาชนระมัดระวังพฤติกรรมการใช้จ่ายมากขึ้น ส่งผลให้การลงทุนชะลอตัว และการแข่งขันทางการค้าในรูปแบบออนไลน์ที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการบางกลุ่มอาจยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงการสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป



คนไทยมีคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเพิ่มขึ้น **จากปี 2563** ↑

ความก้าวหน้า

- ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index : HAI) ที่ครอบคลุมในหลายมิติดัชนีที่เพิ่มขึ้น
- ครอบครัวและสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น

3. **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ** มีประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ **ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด - 19** ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาที่อาจเพิ่มมากขึ้น อาทิ ความพร้อมและอุปกรณ์เพื่อรองรับในการเรียนการสอนของเด็กและเยาวชนของแต่ละคนไม่เท่ากันอาจเกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด -19 ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวต้องหันมาพึ่งพาตนเองมากขึ้น ทำให้ขาดการดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ทางครอบครัวเริ่มลดน้อยลง บุคลากรการแพทย์ไม่เพียงพอ ส่งผลให้ประชาชนที่ต้องการเข้ารับบริการทางการแพทย์ไม่เพียงพอและเกิดความเหลื่อมล้ำทางการรักษา โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกลอาจไม่เข้าถึงการดูแลรักษาที่มีประสิทธิภาพ



ภาพรวมปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ **ลดลง** จากปี 2563 ↓

ความก้าวหน้า

- การเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ มีความครอบคลุมประชากรเกือบทั้งประเทศ แต่ยังคงมีความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพบริการระหว่างพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ชนบท
- เยาวชนมีโอกาสหลุดนอกระบบการศึกษาที่เพิ่มขึ้นจากปัญหาทางเศรษฐกิจ

4. **ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม** มีประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ **สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด -19** ส่งผลให้ประชาชนจำนวนมาก โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อยไม่มีเงินออมเพียงพอที่จะใช้จ่ายในยามฉุกเฉินเพิ่มมากขึ้น กลุ่มคนเปราะบางต้องการได้รับความช่วยเหลือเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้สิทธิในการรักษาพยาบาลและสิทธิอื่น ๆ ที่พึงจะได้รับเกิดความเหลื่อมล้ำและไม่สามารถเข้าถึงสิทธิดังกล่าวได้อย่างทั่วถึง การเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ส่งผลให้ภาครัฐและภาคเอกชนต้องแบกรับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในการดูแลรักษา และเตรียมความพร้อมด้านมาตรการให้ครอบคลุมกับกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป



ยุทธศาสตร์ด้าน
การสร้างการเติบโตบน
คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อ
สิ่งแวดล้อม

การเพื่ออนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม **เพิ่มขึ้น จากปี 2563** ↑

ความก้าวหน้า

- ข้อมูลปริมาณฝุ่นละอองมีแนวโน้มลดลงในทุกภาคของประเทศไทยมากขึ้นเนื่องจากปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง
- ปริมาณขยะมูลฝอยลดลงอันเนื่องมาจาก มาตรการปฏิบัติงานที่บ้าน (Work From Home) และขยะมูลฝอยชุมชนได้ถูกคัดแยก ณ ต้นทาง และนำกลับไปใช้ประโยชน์

5. ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ ประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ ปริมาณของขยะติดเชื้อจาก หน้ากากอนามัยและพลาสติกมีปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ หากยังขาดมาตรการบริหารจัดการที่ดี การเผชิญปัญหาน้ำท่วม และภัยแล้งที่มีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มมากขึ้นส่งผลกระทบโดยตรงต่อผลผลิตที่ลดลง ทั้งในด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของประชาชน ทั้งการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ตลอดจนการย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย



ยุทธศาสตร์ด้าน
การปรับสมดุลและ
พัฒนา
ระบบการบริหารจัดการ
ภาครัฐ

ประสิทธิภาพภาครัฐในการตอบสนองความต้องการของประชาชนมีการพัฒนา **ค่อนข้างคงที่ จากปี 2563** =

ความก้าวหน้า

- ประสิทธิภาพภาครัฐในการตอบสนองความต้องการของประชาชนมีการพัฒนาที่ค่อนข้างคงที่
- หน่วยงานมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ในการออกแบบนโยบายที่เหมาะสม

6. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ มีประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ บุคลากรไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัลขาดวัฒนธรรมของภาครัฐ และบางกรณีเป็นเหตุผลสำคัญในการขัดขวางการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการภาครัฐ การขาดความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการภาครัฐ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ ที่มียึดติดกับขั้นตอนและระเบียบมากเกินไป การขาดการบูรณาการในการดำเนินงานระหว่าง หน่วยงาน ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกันทั้งบทบาทและภารกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลักจะต้องให้ความสำคัญต่อการบูรณาการในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน รวมไปถึงอำนวยความสะดวกให้แก่หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลทรัพยากรต่าง ๆ ของภาครัฐเพื่อการพัฒนาประเทศยังขาดการบูรณาการและการบริหารอย่างเป็นระบบ ขาดการนำมาวิเคราะห์และใช้งานในการตัดสินใจ

ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของบริบทโลกที่คาดว่าจะส่งผล ต่อบริบทการพัฒนาประเทศและการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ของยุทธศาสตร์ชาติ

การที่จะบรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรม ประเทศไทยจำเป็นต้องศึกษา พิจารณา และวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของบริบทโลกที่คาดว่าจะส่งผลต่อบริบทการพัฒนาประเทศ ในมิติต่าง ๆ ร่วมด้วย เพื่อนำไปสู่การเตรียมการรองรับที่เหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ผ่านมา โดยเฉพาะสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในวงกว้าง ในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สาธารณสุข รวมไปถึงการปรับวิถีการดำรงชีวิตของคน ในสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างมากจนเกิดเป็นความปกติใหม่ในสังคม นอกจากนี้ คาดว่าประเทศไทยจะต้องเผชิญ บริบทการพัฒนาที่มีลักษณะของการมีความผันผวน (Volatility) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความสลับซับซ้อน (Complexity) ความคลุมเครือ (Ambiguity) สูง ส่งผลให้การพัฒนาประเทศไทย ในระยะต่อไปจะมีความเสี่ยงและความท้าทายมากขึ้นกว่าที่ผ่านมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะแวดล้อม ในมิติต่าง ๆ อย่างรวดเร็วเกิดเป็นความปกติแบบใหม่ที่ทุกภาคส่วนต้องเร่งปรับตัวเพื่อรับมืออย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทย สามารถสรุปได้ ดังนี้



1. การฟื้นฟูด้านเศรษฐกิจ ที่ผ่านมาสถานการณ์ การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด -19 ส่งผลให้จำนวน ประชากรในประเทศเป็นจำนวนมากได้รับผลกระทบ อาทิ คนตกงานจำนวนมากเนื่องจากผู้ประกอบการ ไม่สามารถแบกรับภาระได้ไหว นักศึกษาจบใหม่ ที่ไม่สามารถหางาน ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อม SMEs มีการปิดกิจการอย่างเป็นจำนวนมาก ซึ่งหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องเร่งดำเนินการยกระดับทักษะผู้ได้รับผลกระทบ จากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด -19 เพื่อกลับสู่ ตลาดแรงงานหรือประกอบอาชีพใหม่โดยเฉพาะ กลุ่มเป้าหมายดังกล่าว ที่เป็นกำลังของประเทศ

2. ความก้าวหน้าและการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะนำไปสู่การยกระดับเศรษฐกิจและสังคม โดยในปัจจุบัน ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคดิจิทัล (Digital Transformation) โดยมีการวัดจากการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (IMD) โดยจากผลสำรวจ จาก 64 ประเทศ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 28 จาก 64 ประเทศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมีแนวโน้มในความพร้อม ที่จะปรับเปลี่ยนการดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นรูปแบบดิจิทัล



ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

มากขึ้น โดยหน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้มีการปรับเปลี่ยนการดำเนินการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ อาทิ การพัฒนาแพลตฟอร์มบริการภาครัฐที่สำคัญ ประกอบด้วย Biz Portal เป็นแอปพลิเคชันในการเริ่มต้นทำธุรกิจและการให้บริการด้านการออกหนังสือรับรองใบอนุญาต และเอกสารต่าง ๆ และ Citizen Portal หรือ ทางรัฐ เป็นแอปพลิเคชันที่ให้บริการของหน่วยงานภาครัฐที่สะดวก รวดเร็ว ซึ่งประชาชนสามารถเข้าถึงบริการภาครัฐที่หลากหลายได้ในช่องทางเดียว อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลจะก้าวกระโดดขึ้นมาอย่างรวดเร็วแต่ยังคงพบปัญหาที่สำคัญที่เกี่ยวกับการพัฒนา อาทิ การบริหารจัดการภายในของหน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่มีการปรับเปลี่ยนให้เป็นรูปแบบดิจิทัลเท่าที่ควร ทำให้งานบริการต่าง ๆ ยังมีความล่าช้าในการเข้ารับบริการ ความสำคัญ ประกอบด้วย Biz Portal เป็นแอปพลิเคชันในการเริ่มต้นทำธุรกิจและการให้บริการด้านการออกหนังสือรับรอง ใบอนุญาต และเอกสารต่าง ๆ และ Citizen Portal หรือ ทางรัฐ เป็นแอปพลิเคชันที่ให้บริการของหน่วยงานภาครัฐที่สะดวก รวดเร็ว ซึ่งประชาชนสามารถเข้าถึงบริการภาครัฐที่หลากหลายได้ในช่องทางเดียว อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลจะก้าวกระโดดขึ้นมาอย่างรวดเร็ว แต่ยังคงพบปัญหาที่สำคัญที่เกี่ยวกับการพัฒนา อาทิ การบริหารจัดการภายในของหน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่มีการปรับเปลี่ยนให้เป็นรูปแบบดิจิทัลเท่าที่ควร ทำให้งานบริการต่าง ๆ ยังมีความล่าช้าในการเข้ารับบริการ ความปลอดภัยของข้อมูลทั้งในส่วนของการเข้าถึงข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาตซึ่งเป็นปัญหาสำคัญ และเป็นเรื่องที่ยากต่อการจัดการเนื่องจากการโจมตีของภัยไซเบอร์มีหลากหลายรูปแบบ

3. การเข้าสู่สังคมสูงวัย ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมสูงวัยแบบสมบูรณ์ (Aged Society) อย่างรวดเร็ว โดยคาดว่าจะเกิดขึ้นในปี 2567 ซึ่งจะเป็นการเพิ่มความท้าทายต่อการรักษาความยั่งยืนทางการคลัง โดยจำนวนของประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ภาครัฐต้องจัดสรรงบประมาณด้านสวัสดิการสุขภาพและด้านสาธารณสุขเพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกัน จำนวนของประชากรวัยแรงงานที่ลดลงจะยิ่งมีผลกระทบกับความสามารถของภาครัฐในการจัดเก็บภาษี ทำให้มีงบประมาณที่เหลือสำหรับค่าใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาประเทศลดน้อยลง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเติบโตทางเศรษฐกิจและการจัดเก็บรายได้ของภาครัฐซึ่งมีแนวโน้มต่ำกว่าประมาณการอยู่แต่เดิม



ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป



4. สุขภาวะทางจิตใจ เป็นความท้าทายที่สำคัญซึ่งจากข้อมูลการประเมินสุขภาพจิตคนไทยจากกรมสุขภาพจิต พบว่าประเทศไทยกำลังเผชิญกับแนวโน้มกับผู้ป่วยสุขภาพจิตที่สูงขึ้นทั้งจากผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมผลกระทบจากความเครียดผลกระทบจากปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมที่กระทบต่อปัญหาด้านสุขภาวะ และอื่น ๆ ซึ่งสาเหตุดังกล่าวส่งผลให้อัตราความเสี่ยงที่ประชาชนมีภาวะเครียดสูงเสี่ยงซึมเศร้าร้อยละ 28.50 และเสี่ยงฆ่าตัวตาย ร้อยละ 18.04 โดยแนวโน้มของผู้ป่วยจะอยู่ในกลุ่มที่ปัญหาสุขภาพจิตเดิม กลุ่มที่ตกงานขาดรายได้และธุรกิจประสบปัญหา ทั้งนี้ คาดว่าแนวโน้มปัญหาดังกล่าวจะพุ่งสูงขึ้นต่อไป

5. การนำซอฟต์แวร์ไปใช้ประโยชน์เชิงสร้างสรรค์
ในการยกระดับมูลค่าสินค้าและบริการ ปัจจุบันแนวโน้มการผลักดันการนำซอฟต์แวร์ไปใช้ในการยกระดับมูลค่าสินค้าและบริการ เป็นที่กล่าวถึงกันทั่วโลก ซึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีต้นทุนเรื่องของมรดกทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติ โดยได้รับการจัดอันดับจาก CEO World magazine ในปี 2564 ให้เป็นประเทศที่ทรงอิทธิพลทางด้านมรดกวัฒนธรรมของโลกอันดับที่ 5 จาก 165 ประเทศ สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินการดังกล่าวสามารถนำมาต่อยอดและยกระดับเศรษฐกิจภายในประเทศให้เกิดกระแสและความนิยมในสินค้าและบริการอย่างมีนัยสำคัญ



ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

การดำเนินการที่ผ่านมาในการบรรเทาผลกระทบ อันเกิดจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด -19 เพื่อยกระดับการพัฒนาประเทศ

สำนักงานฯ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้มีการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศเพื่อยกระดับการพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งนับตั้งแต่ปี 2563 มีการดำเนินการ ดังนี้

1.การจัดทำแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564 - 2565 ซึ่งได้มีการประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2563 โดยมีแนวคิด“ล้มแล้วลุกไว (Resilience)” ซึ่งเป็นการกำหนดประเด็นและแนวทางการพัฒนาที่ต้องให้ความสำคัญในช่วงระยะเวลา 2 ปี ดำเนินการคู่ขนานกับแผนแม่บทฯ ทั้ง 23 ประเด็น โดยแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีพในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้ และผลักดันการกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจไปสู่หัวเมืองหลักและเมืองรองและเสริมสร้างการวางรากฐานโครงสร้างของประเทศเพื่อรองรับการพัฒนาทางเศรษฐกิจในอนาคต เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนให้สามารถดำรงชีวิตท่ามกลางสถานการณ์



การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้อย่างเข้มแข็ง และสามารถฟื้นตัวได้รวดเร็วจากโครงสร้างพื้นฐาน และการร่วมมือกันของทุกภาคส่วนที่เอื้ออำนวยต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจทุกระดับ ซึ่งแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ นี้จะเป็นแผนที่สามารถยกระดับในการเยียวยาฟื้นฟู ให้ประเทศไทยสามารถกลับเข้าสู่ภาวะปกติได้เร็วที่สุด โดยสำนักงานฯ จะมีการรายงานผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในปี พ.ศ. 2565 ให้ทราบต่อไป

2.การจัดทำพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 โดยกระทรวงสาธารณสุขได้มีการกำหนดให้การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เป็นโรคติดต่ออันตราย โดย พ.ร.บ. ดังกล่าวกำหนดขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อที่อุบัติขึ้น มีการปรับโครงสร้างคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อที่ให้อำนาจตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับหมู่บ้าน รวมทั้งจัดทำแนวทางเฝ้าระวังและวิธีปฏิบัติในช่วงการแพร่ระบาดในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้การควบคุมโรคติดต่อมีประสิทธิภาพและสามารถปกป้องชีวิตและเศรษฐกิจไทยได้อย่างทันท่วงที

ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

3.การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 สำนักงานฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดฯ โดยกำหนดพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 และฉบับเพิ่มเติม



เว็บไซต์ ThaiME

พ.ศ. 2564 (พ.ร.ก. กู้เงินฯ) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการเงินให้กับทางการแพทย์และสาธารณสุข รวมทั้งช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยให้กับประชาชน เกษตรกร ผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยประชาชน ได้รับการเยียวยาเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนผ่านโครงการภาครัฐต่าง ๆ เช่น โครงการคนละครึ่ง โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โครงการเราชนะ เป็นต้น รวมทั้งเพื่อจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชนสามารถติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการ ภายใต้ พ.ร.ก. กู้เงินฯ ผ่านทางเว็บไซต์ ThaiME (Monitoring & Evaluation) ซึ่งมีการรายงานสถานะการเบิกจ่ายงบประมาณ และโครงการต่าง ๆ ที่ขอรับงบประมาณเงินกู้ รวมทั้งรายละเอียดโครงการ แผนการใช้จ่ายเงินในโครงการผ่านระบบ eMENSER อย่างสะดวกและเกิดความโปร่งใสในการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อให้ประเทศสามารถฟื้นฟูและกลับเข้าสู่สภาวะปกติได้โดยเร็ว

4.การจัดทำ (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 สำนักงานฯ อยู่ระหว่างการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่องในแต่ละช่วงระยะเวลาห้าปีที่มีความสอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งของประเทศและของโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” โดยมีแนวคิดที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ (1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) แนวคิด Resilience (3) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ และ (4) โมเดลเศรษฐกิจ BCG และมีเป้าหมายหลักที่ต้องการบรรลุผล 5 ประการ ประกอบด้วย (1) การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม (2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ (3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม (4) การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน และ (5) การเสริมสร้างความสามารถในการรับมือกับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทโลกใหม่ โดยมี 13 หมายเหตุการพัฒนา จำแนกออกได้เป็น 4 มิติ ดังนี้

4.1 มิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย ประกอบด้วย 6 หมายเหตุ ได้แก่ หมายเหตุที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง หมายเหตุที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน หมายเหตุที่ 3 ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าของอาเซียน หมายเหตุที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง หมายเหตุที่ 5 ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค และหมายเหตุที่ 6 ไทยเป็นศูนย์กลางด้านดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของอาเซียน

ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

4.2 มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย 3 หมายเหตุ ได้แก่ หมายเหตุที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ หมายเหตุที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เดิบดีได้อย่างยั่งยืน และหมายเหตุที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอและเหมาะสม

4.3 มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 2 หมายเหตุ ได้แก่ หมายเหตุที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ และหมายเหตุที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4.4 มิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ ประกอบด้วย 2 หมายเหตุ ได้แก่ หมายเหตุที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต หมายเหตุที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

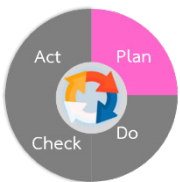


ทั้งนี้ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จะเป็นดำเนินการคู่ขนานไปกับแผนระดับที่ 2 อื่น ๆ โดยเฉพาะแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ยังคงเป็นแผนระดับที่ 2 ที่สำคัญ ที่ทุกหน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการตามมาตรา 10 วรรค 3 ของพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560

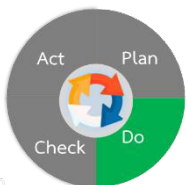
ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

ข้อเสนอแนะต่อประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

จากประเด็นท้าทายที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของบริบทโลกที่คาดว่าจะส่งผลต่อบริบทการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ รวมทั้งความจำเป็นในการฟื้นฟูประเทศกลับสู่ระดับการพัฒนาก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 สำนักงานฯ จึงมีข้อเสนอให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการตามหลักการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ ในการขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุผลสัมฤทธิ์และผลลัพธ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมในระยะต่อไป ดังนี้



Plan – หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ 2 โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย (Final Value Chain Thailand : FVCT) ที่มีรายละเอียดองค์ประกอบและปัจจัยที่จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อย เพื่อเป็นกรอบในการวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ตามภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐจะต้องมองเป้าหมายการพัฒนาประเทศเป็นเป้าหมายการทำงานร่วมกันของหน่วยงาน ตามหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship : XYZ)



Do – หน่วยงานของรัฐจะต้องจัดทำแผนระดับที่ 3 โดยเฉพาะแผนปฏิบัติราชการราย 5 ปี และแผนปฏิบัติราชการรายปีที่สอดคล้องกับช่วงเวลาของแผนแม่บทฯ และจะต้องวางแผนจัดทำโครงการ/การดำเนินงานที่สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ 2 ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. จัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1.1 จัดทำโครงการการดำเนินงานต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับ (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นกลไกในการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติโดยทำหน้าที่ระบุทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาที่ประเทศควรให้ความสำคัญและมุ่งดำเนินการในระยะ 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2566 – 2570

ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป



การใช้ประโยชน์
ไฟล์ JSON
จากระบบ eMENSER

1.2 ใช้ฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ประกอบการจัดทำโครงการฯ อาทิ (1) ห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย (Final Value Chain Thailand : FVCT) ของแต่ละเป้าหมายแผนแม่บทย่อย เพื่อนำมาประกอบในการดูช่องว่างเชิงการพัฒนา (Gap) ในการจัดทำโครงการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยฯ (2) ข้อมูลสถิติ สถานการณ์ งานวิจัย และรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2562 และปี 2563 และ(3) การใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลภาครัฐ อาทิ ฐานข้อมูลเปิดภาครัฐ (Open-D) ระบบ eMENSER และ (4) การใช้ประโยชน์จากจากไฟล์ JSON (JavaScript Object Notation) ซึ่งหน่วยงานสามารถใช้ประโยชน์ในการกำกับและติดตามการดำเนินการตามแผนระดับ 3 รวมถึงกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานหลักและหน่วยงานเจ้าภาพทั้ง 3 ระดับ มีทิศทางและมาตรฐานในการดำเนินงานเดียวกัน รวมถึงมีความเชื่อมโยงฐานข้อมูลชุดเดียวกันที่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ อาทิ ข้อมูลโครงการ/กิจกรรมงบประมาณและหน่วยงานที่ระบุความเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ หากมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากไฟล์ JSON เรียบร้อยแล้ว หน่วยงานจะสามารถทราบได้ว่ามีโครงการรูปแบบใดบ้างที่แต่ละหน่วยงานนำเข้าไปในระบบที่มีลักษณะเดียวกัน แต่กลับไม่ได้ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยทั้งที่มีการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมลักษณะนี้จำนวนมาก

2. ศึกษาทำความเข้าใจบทบาทภารกิจของหน่วยงานในการจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

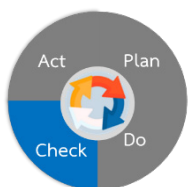
2.1 ศึกษาความเกี่ยวข้องกับเป้าหมายแผนแม่บทย่อย เพื่อมองเป้าหมายการพัฒนาร่วมกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อดำเนินโครงการในระดับแผนแม่บทให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะเป็นการปิดช่องว่างของนโยบาย (Policy Gap) ของแต่ละหน่วยงานที่มีหน้าที่และพันธกิจแตกต่างกันอีกด้วย ทั้งนี้ หน่วยงานควรให้ความสำคัญต่อการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด รวมถึงกลุ่มเป้าหมายให้มีความชัดเจน เพื่อให้ง่ายต่อการติดตามและประเมินผลของการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

2.2 ยึดหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (XYZ) โดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์จากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ รวมทั้งให้ความสำคัญกับองค์ประกอบภายใต้ห่วงโซ่คุณค่าที่ยังไม่ปรากฏในการจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายฯ ดังกล่าว ดังนั้น จึงต้องมีการวิเคราะห์เพื่อระบุหรือชี้ชัดให้ได้ว่ายังขาดองค์ประกอบใดอีกบ้างภายใต้ห่วงโซ่คุณค่าของเป้าหมายแผนแม่บทย่อยที่จะต้อง

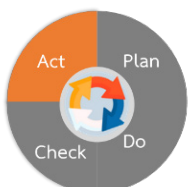
ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

ได้รับการเติมเต็มองค์ประกอบภายใต้ห่วงโซ่คุณค่าให้ครบถ้วน นอกจากนั้น หน่วยงานควรมีการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานสนับสนุนหลักต้องมีโครงการฯ ให้รองรับการดำเนินการภายใต้ เป้าหมายแผนแม่บทย่อยที่เกี่ยวข้องด้วย

2.3 ศึกษาและทำความเข้าใจกระบวนการประเมินโครงการฯ ซึ่งอยู่บนหลักการมองเป้าหมายร่วมกัน ในส่วนของกระบวนการประเมินโครงการฯ นั้น หน่วยงานควรให้คะแนนการประเมินอย่างเที่ยงตรง โดยยึดตามหลักข้อเท็จจริงที่สอดคล้องตามหลักเกณฑ์ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจกันของคะแนนระหว่างหน่วยงานผู้ให้คะแนนโครงการดังกล่าว



Check – หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานต้องนำเข้าแผนระดับที่ 3 และรายงานผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนในระบบ eMENSCR รวมทั้งนำเข้าโครงการ/การดำเนินงานในระบบ eMENSCR และรายงานผลการดำเนินการตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดตามระเบียบอย่างเคร่งครัด เพื่อที่กลไกและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นระบบอย่างบูรณาการ



ACT – กลไกและภาคส่วนต่าง ๆ จะต้องนำข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ระบบ eMENSCR ข้อมูลในรูปแบบไฟล์ JSON ข้อมูลจากระบบ Open-D ข้อมูลห่วงโซ่คุณค่าประเทศไทย (Final Value Chain Thailand : FVCT) ไปใช้ประกอบการประมวลและวิเคราะห์เชิงลึก เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนากระบวนการจัดทำแผนระดับที่ 3 โครงการ และการดำเนินงานเพื่อปิดช่องว่างการพัฒนาให้สอดคล้องกับสถานะการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

